

Bruselj, 30. november 2023
(OR. en)

16149/23

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0438(COD)

COPEN 423
DROIPEN 172
MIGR 433
COSI 240
JAI 1587
CODEC 2359

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	28. november 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 755 final
Zadeva:	Predlog - DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o določitvi minimalnih pravil za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji in boj proti njej ter o nadomestitvi Direktive Sveta 2002/90/ES in Okvirnega sklepa Sveta 2002/946 PNZ

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 755 final.

Priloga: COM(2023) 755 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.11.2023
COM(2023) 755 final

2023/0439 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o določitvi minimalnih pravil za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu,
tranzitu in prebivanju v Uniji in boj proti njej ter o nadomestitvi Direktive Sveta
2002/90/ES in Okvirnega sklepa Sveta 2002/946 PNZ**

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Tihotapljenje migrantov je kriminalna dejavnost, ki ne spoštuje človekovega življenja in pri prizadevanju za dobiček ljudem odvzema dostojanstvo ter krši njihove temeljne pravice in spodbija cilje EU na področju upravljanja migracij.

Preprečevanje tihotapljenja migrantov in boj proti njemu sta prednostni nalogi Evropske unije in ključna za celovito obravnavo nedovoljenih migracij. Kriminalne mreže izkoriščajo obup ljudi ter prek kopenskih, morskih in zračnih poti olajšujejo nedovoljene migracije, pri čemer ogrožajo življenja ljudi in si na vse načine prizadevajo za čim večji dobiček.

Predsednica von der Leyen je v svojem govoru o stanju v Uniji 13. septembra 2023 pozvala k posodobitvi sedanjega, že več kot 20 let starega zakonodajnega okvira, da bi se okrepila vsa orodja, ki jih ima Unija na voljo za učinkovit boj proti tihotapljenju migrantov. Predsednica je poleg tega pozvala k okrepitvi upravljanja na področju tihotapljenja migrantov in povečanju vloge agencij EU, zlasti Europol. Poudarila je tudi, da je treba pri reševanju tega svetovnega izziva sodelovati s partnerji, zato Komisija organizira mednarodno konferenco za vzpostavitev svetovnega zaveznitva s pozivom k ukrepanju v boju proti tihotapljenju migrantov.

Tihotapljenje migrantov v Evropsko unijo in znotraj nje dosega nove razsežnosti, saj se povpraševanje povečuje zaradi pojava novih in zaostrovanja obstoječih kriz, zlasti gospodarskih recesij, okoljskih izrednih razmer, ki jih povzročajo podnebne spremembe, ter konfliktov in demografskega pritiska v številnih tretjih državah. Zaradi tihotapljenja migrantov se povečuje število nedovoljenih prihodov v EU: leta 2022 je bilo na zunanjih mejah EU zabeleženih 331 000 nedovoljenih vstopov, kar je 66 % več kot v letu pred tem in tudi raven, ki je bila nazadnje presežena leta 2016¹. Leta 2023 je bilo do konca septembra na zunanjih mejah EU zabeleženih približno 281 000 nedovoljenih prehodov meje, kar je 18 % več kot v istem obdobju leta 2022. To sovпада s povečanjem tihotapskih dejavnosti, kar dokazuje nov rekord: leta 2022 so države članice Frontexu prijavile več kot 15 000 tihotapcev migrantov². Zaradi porasta nedovoljenih prihodov v letu 2023 in različnih svetovnih kriz, ki so prizadele vrsto držav izvora in tranzita, je mogoče pričakovati stalno visoke in morda še večje migracijske tokove v Evropo³ ter s tem povezane kriminalne dejavnosti tihotapljenja.

Ocenjuje se, da več kot 90 % migrantov brez urejenega statusa, ki prispejo v EU, to stori s pomočjo storitev tihotapcev⁴, ki so večinoma organizirani v kriminalnih združbah. Poleg tega tihotapske mreže s kriminalnimi dejavnostmi ustvarjajo znaten dobiček, ki se po ocenah giblje med 4,7 in 6 milijardami EUR letno⁵. Odločno odzivanje na dejavnosti tihotapcev je zato bistveno za zmanjšanje nedovoljenih migracij. Po ocenah je zaradi dejavnosti neusmiljenih tihotapcev migrantov od leta 2014 umrlo več kot 28 000 ljudi⁶, predvsem na morju.

¹ Analiza tveganja agencije Frontex za obdobje 2023–2024.

² Analiza tveganja agencije Frontex za obdobje 2023–2024.

³ Analiza tveganja agencije Frontex za obdobje 2023–2024.

⁴ Ocene Europol.

⁵ Urad Združenih narodov za droge in kriminal, Global study on smuggling of migrants, 2018.

⁶ Mednarodna organizacija za migracije, projekt v zvezi s pogrešanimi migranti, na voljo na: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>.

Približno polovica mrež za tihotapljenje migrantov, ki omogočajo nedovoljeno gibanje znotraj EU, je vpletena tudi v druga kazniva dejanja, kot so trgovina z ljudmi ter tihotapljenje drog in strelnega orožja. Organi kazenskega pregona in sodni organi se soočajo s številnimi izzivi, ki se nenehno spreminjajo: tihotapci hitro spreminjajo in prilagajajo svoje načine delovanja; migranti ter organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj so vse bolj izpostavljeni grožnjam in nasilju⁷; tihotapce, ki se skrivajo v državah zunaj EU, je težko odkriti in prijeti; tihotapci uporabljajo širok spekter prevoznih sredstev, med katerimi so za plovbo neprimerna vozila, ki so manj zaznavna (kot so ribiški čolni in improvizirani kovinski čolni), cestna vozila, v katerih so migranti skriti tako, da je njihovo življenje v nevarnosti, ter komercialni in čarterski leti, ki se vse pogosteje uporabljajo za prevoz migrantov v države, ki so blizu EU ali z njo mejijo in iz katerih migranti nato poskušajo nezakonito vstopiti v EU⁸; tihotapci v vseh fazah procesa uporabljajo digitalna orodja, in sicer na spletu oglašujejo tihotapske storitve, poti in cene ter storitve ponarejanja dokumentov; tihotapci uporabljajo kriptovalute, elektronski denar ali druge neuradne oblike plačila (npr. *hawala*)⁹.

Boj proti tihotapljenju migrantov je bistvenega pomena za razbitje mrež organiziranega kriminala, ki lahko povzročijo kršitve človekovih pravic in smrti, ter za boj proti porastu nedovoljenih migracij v EU. Za celovit in trajnosten pristop k migracijam je potrebna kombinacija zanesljivih in učinkovitih ukrepov, s katerimi bomo dopolnili vzajemno koristna partnerstva z državami izvora in tranzita, obravnavali temeljne vzroke migracij, zlasti nedovoljenih migracij, ter se hkrati borili proti organiziranemu kriminalu, vključno s tihotapljenjem migrantov in trgovino z ljudmi. Preprečevanje tihotapljenja migrantov in boj proti njemu sta v središču celovitega pristopa novega pakta o migracijah in azilu¹⁰ k migracijam.

Obstoječi pravni in operativni okvir EU na področju tihotapljenja migrantov je treba posodobiti in okrepiti, da se okrepijo orodja, ki jih ima na voljo Evropska unija za preprečevanje tega nenehno razvijajočega se kriminala in odzivanje nanj, tudi v okviru pravnih obveznosti, ki jih imajo Unija in njene države članice po mednarodnem pravu na podlagi protokola Združenih narodov proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku.

Ta predlog direktive je del svežnja ukrepov, s katerimi se udejanja poziv predsednice von der Leyen in so namenjeni posodobitvi in okrepitvi obstoječega pravnega okvira ter zagotovitvi ustreznih pravil Uniji. S predlogom se posodablja in modernizirajo obstoječa kazenskopravna pravila EU iz svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju, ki ga tvorita Direktiva Sveta 2002/90/ES o skupni opredelitvi kaznivega dejanja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju¹¹ ter Okvirni sklep Sveta 2002/946/PNZ o krepitvi kazenskega okvirja na področju preprečevanja nujenja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju¹².

Ta predlog se predlaga hkrati s predlogom Komisije za uredbo¹³, s katerim se krepijo policijsko sodelovanje ter pristojnosti Europol na področju tihotapljenja migrantov in

⁷ Europol, Criminal Networks in Migrant Smuggling (Kriminalne mreže pri tihotapljenju migrantov), Europolova serija poročil Spotlight, 2023.

⁸ Analiza tveganja agencije Frontex za obdobje 2023–2024.

⁹ Europol, Criminal Networks in Migrant Smuggling (Kriminalne mreže pri tihotapljenju migrantov), Europolova serija poročil Spotlight, 2023.

¹⁰ COM(2020) 609 final.

¹¹ UL L 328, 5.12.2002, str. 17.

¹² UL L 328, 5.12.2002, str. 1.

¹³ COM(2023) 754 final.

trgovine z ljudmi, zlasti s kodifikacijo ustanovitve Evropskega centra za boj proti tihotapljenju migrantov v okviru Europolu in okrepitvijo s tem povezanih pristojnosti. S predlogom se krepijo strateške in operativne naloge Europolu na področju boja proti tihotapljenju migrantov, da bi se usmerjale in podpirale dejavnosti centra ter opredelile in izvajale operativne prednostne naloge in ukrepi. Predlog vzpostavlja okvir upravljanja, ki vključuje subjekte držav članic, odgovorne za boj proti tihotapljenju migrantov, Komisijo in druge agencije EU. Krepi medagencijsko sodelovanje s Frontexom in Eurojustom ter sodelovanje med Europolom in tretjimi državami.

Ta sveženj je predstavljen na dan mednarodne konference, s katero se začne svetovno zavezništvo za boj proti tihotapljenju migrantov. Komisija s to konferenco vzpostavlja okvir za tesno politično sodelovanje z mednarodnimi partnerji v skupnem boju proti tihotapljenju migrantov po vsem svetu.

Z navedenimi tremi pobudami se dopolnjujejo obstoječe pobude na področju boja proti tihotapljenju migrantov in izvaja prenovljeni akcijski načrt EU za boj proti tihotapljenju (2021–2025)¹⁴, in sicer s posodobitvijo obstoječega pravnega okvira EU za kaznovanje tihotapcev migrantov, ki delujejo na migracijskih poteh, in določitvijo prenovljenega pravnega, operativnega in mednarodnega okvira za sodelovanje na področju boja proti tihotapljenju migrantov, ki bo primeren za prihodnost.

Namen teh predlogov je posodobiti pravni okvir za boj proti tihotapljenju migrantov, da bi zagotovili potrebna pravna in operativna orodja za odzivanje na nov način delovanja tihotapcev, kot je določeno v delovnem programu Komisije za leto 2024, ki je bil predstavljen 17. oktobra 2023.

Cilji predloga

Sedanji pravni okvir EU o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v EU je bil sprejet leta 2002 na podlagi določb iz časa pred Lizbonsko pogodbo. Splošni cilj tega predloga direktive je vzpostaviti sodoben kazenskoopravni instrument EU, ki bo jasno opredeljeval in učinkovito sankcioniral kaznivo dejanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v EU v skladu z določbami člena 83 Pogodbe o delovanju Evropske unije in določbami Protokola Združenih narodov proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku.

Ta predlog direktive ima naslednje specifične cilje:

- *Zagotavljanje učinkovitega preiskovanja, pregona in sankcioniranja organiziranih kriminalnih mrež, odgovornih za tihotapljenje migrantov*

Ocena sedanjega svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju, ki je bila opravljena leta 2017 v okviru programa REFIT, in poznejše spremljanje izvajanja svežnja sta opozorila na izzive v zvezi s široko opredelitvijo tega, kaj so zakonski znaki kaznivega dejanja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju. Izkazalo se je namreč, da sveženj zaradi široke opredelitve kaznivega dejanja in neobstoja izvzetij ni učinkovito zagotavljal jasnosti in pravne varnosti v smislu razlikovanja med pomočjo pri nedovoljenih migracijah in humanitarno pomočjo. Ta predlog pojasnjuje, katera dejanja bi bilo treba opredeliti kot kaznivo dejanje. Mednje štejejo pomoč, zagotovljena z namenom pridobitve finančne ali premoženjske koristi ali zaradi obljube takšne koristi; pomoč, za katero je zelo verjetno, da bo povzročila hudo telesno poškodbo, čeprav ne vključuje pridobitve finančne ali premoženjske koristi, in primeri ščuvanja državljanov tretjih držav, na primer prek interneta, k

¹⁴ COM(2021) 591 final.

nedovoljenemu vstopu v Evropsko unijo, tranzitu čez njo ali prebivanju v njej. V predlogu je tudi pojasnjeno, da namen direktive ni kriminalizacija državljanov tretjih držav zaradi dejstva, da so predmet tihotapljenja, ali inkriminacija pomoči, ki se zagotavlja družinskim članom, ter humanitarne pomoči ali podpore za osnovne človeške potrebe, ki se zagotavlja državljanom tretjih držav v skladu s pravnimi obveznostmi.

Poleg tega izpopolnjena opredelitev določa tudi, da se kaznivo dejanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju lahko zgodi na ozemlju katere koli države članice, kar olajšuje pravosodno sodelovanje med državami članicami.

– *Bolj usklajene kazni, ki upoštevajo težo kaznivega dejanja*

Od sprejetja svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju leta 2002 se kriminalne mreže, vpletene v tihotapljenje migrantov, vse pogostejše zatekajo k nasilju nad migranti in organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter s tem ogrožajo življenja. Predlog uvaja opredelitev kvalificiranih oblik kaznivega dejanja (npr. kadar je kaznivo dejanje storjeno v okviru organizirane kriminalne združbe, kadar povzroči hudo telesno poškodbo ali ogroža življenje ali zdravje ali povzroči smrt), za katere so predlagane ustrezno višje ravni kazenskih sankcij. Najnižja raven najvišjih kazni v predlagani direktivi je višja od tiste iz sedanjega svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju (ki je predvidel najvišjo kazen zaporja najmanj 8 let) in je bila določena ob upoštevanju splošnega režima kazni, uvedenega z instrumenti kazenskega prava EU. Osnovno kaznivo dejanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju bi se kaznovalo z najvišjo zaporno kaznijo najmanj treh let, kvalificirane oblike kaznivega dejanja (npr. organizirani kriminal, uporaba hudega nasilja) z zaporno kaznijo najmanj 10 let, najhujša kazniva dejanja (ki povzročijo smrt) pa z zaporno kaznijo najmanj 15 let.

– *Izboljšanje dosega pristojnosti*

Osebe, ki organizirajo in izvajajo dejavnosti tihotapljenja migrantov, pogosto prebivajo zunaj EU in so zato zunaj dosega pristojnosti držav članic. Da bi povečali možnosti sankcioniranja storilcev z visokim tveganjem, ki organizirajo dejavnosti tihotapljenja, in preprečili primere, v katerih nobena država ne bi mogla izvajati pristojnosti za resne in tragične primere tihotapljenja, ki se na primer zgodijo v mednarodnih vodah, predlagana direktiva razširja pristojnost držav članic na primere, ko pomoč pri nedovoljenem vstopu v EU ni uspešna in se konča s smrtjo državljanov tretjih držav: tak primer je, ko plovila, ki niso primerna za plovbo, potonejo v mednarodnih vodah, torej preden dosežejo teritorialne vode države članice ali tretje države. Predlagana direktiva poleg tega razširja pristojnost na kazniva dejanja, storjena na zrakoplovih ali ladjah, ki so registrirani v državi članici oziroma ki plujejo pod njeno zastavo, ter kazniva dejanja, ki jih storijo pravne osebe, ki opravljajo poslovno dejavnost v EU, vendar v njej nimajo nujno sedeža.

– *Okrepitev virov držav članic za boj proti tihotapljenju migrantov in njegovo preprečevanje*

Za zagotovitev učinkovitega boja držav članic proti tihotapljenju migrantov morajo države članice v skladu s predlagano direktivo zagotoviti, da imajo ustrezni organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter pravosodni organi na voljo ustrezne vire ter so dovolj usposobljeni in specializirani, da zagotavljajo učinkovito preprečevanje, preiskovanje in pregon storilcev kaznivih dejanj. Poleg tega bi si morale države članice prizadevati za preprečevanje tihotapljenja migrantov, in sicer s kampanjami obveščanja in ozaveščanja, raziskovalnimi in izobraževalnimi programi.

– *Izboljšanje zbiranja podatkov in poročanja*

V oceni iz leta 2017¹⁵ je bilo ugotovljeno, da je pomanjkanje zanesljivih, celovitih in primerljivih podatkov o kaznivih dejanjih tihotapljenja migrantov in odzivih kazenskega pravosodja na nacionalni in evropski ravni ključni element, ki ovira oceno učinkov svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v državah članicah; poleg tega nacionalnim oblikovalcem in izvajalcem politik preprečuje spremljanje in merjenje učinkovitosti njihovih ukrepov. Da bi odpravili to pomanjkljivost in zagotovili boljše spremljanje, predlog od držav članic zahteva, da zbirajo in letno sporočajo statistične podatke. To bi prispevalo k boljšemu razumevanju narave in obsega tihotapljenja migrantov, odkrivanju tovrstnih primerov in odzivu kazenskopravnih sistemov držav članic ter podprlo z dokazi podprto oblikovanje politik.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Ta predlog je skladen z novim paktom o migracijah in azilu, ki določa odločen evropski odziv na tihotapljenje migrantov znotraj in zunaj EU kot bistveni del celovitega pristopa k migracijam. Z njim se izvaja prenovljeni akcijski načrt EU za boj proti tihotapljenju (2021–2025)¹⁶, in sicer s posodobitvijo obstoječega pravnega okvira EU za kaznovanje tihotapcev migrantov, ki delujejo na migracijskih poteh. Predlog je skladen z akcijskimi načrti EU, ki jih je Komisija predstavila za osrednjesredozemsko, vzhodnosredozemsko, zahodnosredozemsko, atlantsko in zahodnobalkansko pot, pa tudi z naborom orodij za obravnavo uporabe komercialnih prevoznih sredstev za pomoč pri nedovoljenih migracijah v Evropsko unijo¹⁷ in predlogom uredbe o ukrepih zoper prevoznike, ki omogočajo trgovino z ljudmi ali tihotapljenje migrantov v povezavi z nezakonitim vstopom na ozemlje Evropske unije ali pri tem sodelujejo¹⁸. Prav tako je skladen z zavezami celovitih partnerstev na področju migracij, sprejetimi na mednarodni ravni.

Ta predlog je skladen tudi s Protokolom proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, katere pogodbenica je Evropska unija. Protokol ZN vključuje finančno ali druge premoženjsko korist kot zakonski znak kaznivega dejanja in določa, da državljani tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, ne smejo biti kazensko preganjani po tem protokolu.

Predlog podpira cilje strategije EU za varnostno unijo¹⁹, strategije EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025²⁰ in strategije EU za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021–2025²¹ ter revidirane strategije EU za pomorsko varnost²².

Predlog je skladen s smernicami Komisije iz leta 2020 o izvajanju pravil EU o opredelitvi in preprečevanju pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju²³, v katerih je navedeno, da humanitarne pomoči, ki je zakonsko določena (na primer v okviru operacij iskanja in reševanja), ni mogoče in se je ne sme inkriminirati, da kriminalizacija katerih koli nedržavnih akterjev, ki izvajajo operacije iskanja in reševanja na morju ob upoštevanju ustreznega pravnega okvira, pomeni kršitev mednarodnega prava in zato po pravu EU ni

¹⁵ SWD(2017) 117 final.

¹⁶ COM(2021) 591 final.

¹⁷ Na voljo na naslovu: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3057.

¹⁸ COM(2021) 753 final.

¹⁹ COM(2020) 605 final.

²⁰ COM(2021) 170 final.

²¹ COM(2021) 171 final.

²² Sklepi Sveta 14280/23 z dne 24. oktobra 2023 o revidirani strategiji EU za pomorsko varnost (EUMSS) in njenem akcijskem načrtu.

²³ UL C 323, 1.10.2020, str. 1.

dovoljena, ter da bi bilo treba presojo, ali je ravnanje zajeto s pojmom „človekoljubna pomoč“, ki je pojem, ki ga ni mogoče razlagati tako, da bi bilo mogoče zakonsko predpisano ravnanje inkriminirati, opraviti za vsak primer posebej ob upoštevanju vseh zadevnih okoliščin.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Predlog direktive je skladen s cilji politike Unije, zlasti z:

- Direktivo 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji ter predlogom direktive o povrnitvi in odvzemu sredstev²⁴;
- Konvencijo o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije;
- Direktivo 2014/41/EU o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah;
- Direktivo 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ;
- Direktivo 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ;
- Direktivo Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi;
- Uredbo (EU) 2016/794 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol);
- Uredbo (EU) 2018/1727 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o Agenciji Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust) ter nadomestitvi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2002/187/PNZ;
- Uredbo (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah);
- Direktivo 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav;
- Okvirnim sklepom Sveta 2009/948/PNZ o preprečevanju in reševanju sporov o izvajanju pristojnosti v kazenskih postopkih ter predlogom uredbe o prenosu postopkov v kazenski zadevah²⁵.

²⁴ COM(2022) 245 final.

²⁵ COM(2023) 185 final.

Ta predlog ne posega v Direktivo 2004/38/ES²⁶ in v sporazum o izstopu med EU in Združenim kraljestvom²⁷. Predlog v ničemer ne spreminja Direktive 2004/38/ES ali sporazuma o izstopu med EU in Združenim kraljestvom.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Pravna podlaga tega predloga je člen 83(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ki določa pristojnost EU za določitev minimalnih pravil, če se izkaže, da je približevanje kazenskoopravnih določb in drugih predpisov držav članic nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katero veljajo usklajevalni ukrepi. Področje skupne politike priseljevanja, zlasti pogoji vstopa in prebivanja, nezakonito priseljevanje in nedovoljeno prebivanje ter upravljanje zunanjih meja EU, je že bilo predmet usklajevanja prek pravnega reda Unije na področju naslova V PDEU (Območje svobode, varnosti in pravice), poglavje 2 (Politika glede mejne kontrole, azila in priseljevanja), zato je bistveno, da se zagotovi njeno učinkovito izvajanje s približevanjem kazenskoopravnih določb in drugih predpisov držav članic.

• Subsidiarnost

Tihotapljenje migrantov je čezmejno kaznivo dejanje, ki neposredno vpliva na Unijo, njene zunanje meje in pogosto na več držav članic hkrati. Tega čezmejnega kriminala države članice ne morejo uspešno obravnavati same. Z nadaljnjim približevanjem opredelitve kaznivega dejanja, ravni sankcij in ustreznih preventivnih ukrepov v državah članicah se lahko zagotovi učinkovitejše ukrepanje pri odkrivanju, preiskovanju in pregonu tihotapljenja migrantov ter preprečevanju izbiranja najugodnejšega sodišča s strani storilcev kaznivih dejanj, ki izkoriščajo sisteme, v katerih so kazni manj stroge.

Da bi se povečal odvračilni učinek sankcij v Uniji, predlog uvaja kvalificirane oblike kaznivega dejanja, za katere so na voljo ustrezno višje kazni, in obteževalne okoliščine, na primer v primeru povratništva, če kaznivo dejanje stori javni uslužbenec ali če ga stori oseba, ki nosi strelno orožje. Glede na informacije, ki jih ima na voljo Komisija, najvišja raven kazenskih sankcij za pomoč pri nedovoljenem vstopu in tranzitu v državah članicah trenutno sega od do enega leta v Belgiji in Španiji do do 10 let v Bolgariji, na Cipru, Irskem in v Sloveniji. Kazenske sankcije za pomoč pri prebivanju v državah članicah segajo od do enega leta v Avstriji, Belgiji, na Češkem, v Estoniji in Španiji do do 15 let na Cipru. Od leta 2015 je petnajst držav članic²⁸ menilo, da je pomembno spremeniti nacionalno zakonodajo (v treh državah članicah pa so spremembe trenutno v obravnavi²⁹), tako da se uvedejo strožje kazni³⁰,

²⁶ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

²⁷ Sporazum o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (2019/C 384 I/01) (UL C 384I, 12.11.2019, str. 1).

²⁸ Belgija, Bolgarija, Ciper, Grčija, Francija, Hrvaška, Madžarska, Irska, Italija, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovenija in Slovaška.

²⁹ Francija, Nizozemska, Slovaška.

³⁰ Ciper, Italija, Nizozemska, Slovenija.

inkriminacija poskusa tihotapljenja³¹ in izvzetje pomoči pri nedovoljenem tranzitu zaradi humanitarnih razlogov³²

V skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti iz člena 5(3) Pogodbe o Evropski uniji države članice ciljev tega predloga ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se lažje dosežejo na ravni Unije. Zaradi nadnacionalne razsežnosti tihotapljenja migrantov in ob upoštevanju že obstoječe zakonodaje EU se pričakuje, da bo ukrepanje na ravni EU uspešnejše in učinkovitejše ter da bo prineslo oprijemljivo dodano vrednost v primerjavi z ukrepi, ki jih sprejmejo posamezne države članice. Ukrepanje EU bi ustvarilo dodano vrednost z nadaljnjim približevanjem kazenskega prava držav članic in prispevanjem k zagotavljanju enotnih pogojev v državah članicah.

- **Sorazmernost**

V skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5(4) Pogodbe o Evropski uniji je predlagana direktiva omejena na to, kar je potrebno za okrepitev okvira EU za preprečevanje tihotapljenja migrantov in boj proti njemu, in ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje zadevnih ciljev politike.

Da bi se posebej obravnavale težje oblike kaznivega dejanja tihotapljenja migrantov, ki v svežnju o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju trenutno niso izrecno navedene, na primer tiste, ki povzročijo hudo telesno poškodbo ali smrt, predlog direktive uvaja opredelitev kvalificiranih oblik kaznivega dejanja ter sklop obteževalnih in olajševalnih okoliščin, ki zagotavljajo sorazmernost kazenskih sankcij v skladu z načelom sorazmernosti kazni iz člena 49(3) Listine.

- **Izbira instrumenta**

V skladu s členom 83(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije se lahko približevanje določb kazenske zakonodaje in drugih predpisov držav članic, ki je nujno zaradi zagotovitve učinkovitega izvajanja politike Unije na področju, za katero veljajo usklajevalni ukrepi, doseže le z direktivo Evropskega parlamenta in Sveta, sprejeto po rednem zakonodajnem postopku.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

Ocena svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju je bila izvedena leta 2017 v okviru Komisijinega programa ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT). Njen namen je bil oceniti, ali navedeni sveženj ustreza svojemu namenu. V ta namen so bile ocenjene uspešnost, učinkovitost, ustreznost in skladnost obstoječih določb ter njihova evropska dodana vrednost. Ocena je pokazala, da so vse države članice prenesle sveženj o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju in ustrezno spremenile svojo zakonodajo. S sprejetjem navedenega svežnja se je pojasnilo razlikovanje med kaznivima dejanjema tihotapljenja migrantov in trgovine z ljudmi ter omogočilo nadaljnje približevanje opredelitve kaznivega dejanja v vseh državah članicah, ki so uvedle sankcije za pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju.

Ugotovitve ocene so pokazale, da je na skoraj vsa merila za ocenjevanje vplivalo resno pomanjkanje zanesljivih in primerljivih podatkov o kaznivih dejanjih tihotapljenja migrantov

³¹ Belgija.
³² Francija.

in odzivih kazenskega pravosodja na nacionalni in evropski ravni. Zaradi omejene razpoložljivosti podatkov ni mogoče oceniti, kako in v kakšnem obsegu sta večje odkrivanje in pregon tihotapcev ljudi ali okrepljeno sodelovanje med državami članicami neposredno povezana z izvajanjem svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju. Zbiranje in analiziranje zanesljivih in pravočasno predloženih statističnih podatkov o kriminalu in kazenskem pravosodju sta nujna za razvoj z dokazi podprte politike na ravni EU.

Razpoložljivi podatki in mnenja deležnikov v zvezi z učinkovitostjo svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju pri doseganju njegovih ciljev so izpostavili tako kritične kot zadovoljljive elemente. Glede odvračilnega učinka te zakonodaje so bili zaradi vse večjega tihotapljenja migrantov v EU sicer izraženi dvomi, vendar je bilo približevanje kazenskega okvira ocenjeno bolj pozitivno.

Razlike so bile ugotovljene tudi med različnimi kategorijami deležnikov, ki so izrazili različna in včasih nasprotujoča si stališča o različnih vidikih svežnja. Večina posameznikov in organizacij, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje, se je močno zavzela za spremembo obstoječe opredelitve kaznivega dejanja. Sedanji člen 1(2) direktive o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju državam članicam prepušča izbiro, da pomoč pri nedovoljenem vstopu in tranzitu izvzamejo iz kazenskih sankcij, kadar se izvaja iz humanitarnih razlogov, vendar pa je bila ta določba deležna kritik zaradi njene neobvezne narave, ki povzroča nejasnost in ne zagotavlja pravne varnosti. Predstavniki civilne družbe so izrazili pomisleke glede zaznanih tveganj inkriminacije pomoči, ki jo zagotavljajo organizacije civilne družbe ali posamezniki, ki pomagajo migrantom brez urejenega statusa in/ali delajo z njimi.

Ti pogledi in kritike so se nanašali na humanitarno pomoč, ki se zagotavlja na ozemlju države članice, pa tudi tisto, ki se zagotavlja na mejah ali na odprtem morju, čeprav se za taka ravnanja uporabljajo različni pravni okviri. Analiza izvajanja svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju je razkrila, da v državah članicah obstajajo različni pristopi k temu, kaj je kaznivo dejanje: v nekaterih državah članicah se organi osredotočijo na primere pomoči, ki je zagotovljena s pridobitnim namenom ali jo zagotovijo organizirane kriminalne združbe, v drugih pa se zaradi široke opredelitve kaznivega dejanja preganjajo tudi ljudje, ki migrantom brez urejenega statusa zagotavljajo storitve v okviru svojih poklicnih dejavnosti ali ki takšno pomoč zagotavljajo iz nesebičnih razlogov.

• **Posvetovanja z deležniki**

Komisija je opravila vrsto ciljno usmerjenih posvetovanj o izvajanju svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju s širokom razponom deležnikov. Ta posvetovanja so vključevala organe preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter pravosodne organe držav članic, ustrezne agencije EU (Eurojust, Europol, Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo, Agencijo za temeljne pravice) in predstavnike civilne družbe, s katerimi se je posvetovalo v okviru priprave ocene svežnja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju leta 2017, med pripravo smernic Komisije iz leta 2020 o izvajanju pravil EU o opredelitvi in preprečevanju pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju, med pripravo prenovljenega akcijskega načrta EU za boj proti tihotapljenju (2021–2025) ter leta 2023 v okviru spremljanja in popisa izvajanja svežnja o pomoči v državah članicah.

Deležniki so na splošno pozitivno ocenili približevanje kazenskih okvirov držav članic. Različne kategorije deležnikov so izrazile različna mnenja o opredelitvi kaznivega dejanja in neobvezni naravi izvetij dejavnosti, ki se izvajajo iz humanitarnih razlogov. Predstavniki organizacij civilne družbe so poudarili, da široka opredelitev kaznivega dejanja povzroča pomanjkanje jasnosti in pravne varnosti ter tveganje inkriminacije humanitarne pomoči, ki jo

nudijo organizacije civilne družbe ali posamezniki, ki migrantom brez urejenega statusa pomagajo in/ali z njimi delajo, medtem ko države članice niso omenjale potrebe po zoženju opredelitve kaznivega dejanja ali uvedbi obveznega izvzetja iz inkriminacije. Vendar je treba zaradi različnih nacionalnih pristopov h kaznivemu dejanju pomoči, ki spodbujajo učinkovitost skupnega ukrepanja EU, in da bi se osredotočili na kazniva dejanja, ki jih storijo zlasti organizirane kriminalne združbe s pridobitnim namenom, jasno opredeliti kaznivo dejanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju. Ta pristop je izšel tudi iz posvetovanja z Europolom in Eurojustom, saj bi se tako olajšalo operativno sodelovanje in odzivanje.

Komisija se je pri pripravi tega predloga posvetovala z državami članicami ter Eurojustom, Europolom in Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo o glavnih vrzelih v pravnem in operativnem okviru EU ter o možnem odzivu nanje.

- **Ocena učinka**

Predlog je izjemoma predstavljen brez priložene ocene učinka. Vendar temelji na dokazih, zbranih z oceno svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju, ki je bila leta 2017 opravljena v okviru programa ustreznosti in uspešnosti predpisov, na javnem posvetovanju o prenovljenem akcijskem načrtu EU za boj proti tihotapljenju migrantov (2021–2025), na informacijah in dokazih, ki so jih zagotovili Europol, Eurojust in Frontex, ter na sodelovanju z državami članicami in deležniki civilne družbe v okviru spremljanja izvajanja sedanjega pravnega okvira. Informacije in dokazi, zbrani s temi posvetovanji, so pokazali na pomanjkljivosti, zlasti kar zadeva resno pomanjkanje zanesljivih in primerljivih podatkov o kaznivem dejanju tihotapljenja migrantov in odzivih kazenskega pravosodja na nacionalni in evropski ravni, potrebo po nadaljnji uskladitvi opredelitve kaznivega dejanja in jasnejši opredelitvi kaznivega dejanja v zakonodaji EU, zlasti glede elementa finančne koristi, neobvezno naravo izvzetja ravnanja, katerega namen je zagotavljanje humanitarne pomoči, iz kazenskih sankcij, zaznana tveganja inkriminacije in odvratilni učinek obstoječe zakonodaje.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

V skladu s Komisijinim programom ustreznosti in uspešnosti predpisov (REFIT) bi si morale vse pobude, namenjene reviziji obstoječe zakonodaje EU, prizadevati za poenostavitev in učinkovitejše doseganje zastavljenih ciljev politike, tj. z zmanjšanjem nepotrebnih regulativnih stroškov in upravnega bremena za države članice. Cilj predlagane direktive je izboljšati zmogljivosti držav članic za učinkovit boj proti tihotapljenju migrantov, zlasti v zvezi z grožnjami in trendi, ki so se pojavljali in razvijali v zadnjih dveh desetletjih od začetka veljavnosti svežnja o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju.

Predlog bo približal pravna okolja z vidika inkriminacije in sankcioniranja tihotapljenja migrantov v državah članicah. Pričakuje se, da bodo nova pravila zagotovila večjo pravno varnost v zvezi z inkriminiranimi ravnanji in kazenske sankcije prilagodila teži kaznivih dejanj.

- **Temeljne pravice**

Ta predlog spoštuje temeljne pravice in načela, priznana v členih 2 in 6 Pogodbe o Evropski uniji in v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina).

V kontekstu boja proti tihotapljenju migrantov je relevantnih več temeljnih pravic in svoboščin iz Listine. Te vključujejo pravico do spoštovanja človekovega dostojanstva (člen 1), pravico do življenja in telesne celovitosti (člena 2 in 3), prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (člen 4), pravico do osebne svobode (člen 6), spoštovanje zasebnega in družinskega življenja (člen 7), pravico do varstva osebnih podatkov (člen 8), lastninsko pravico (člen 17), pravico do azila (člen 18), pravice otroka

(člen 24), pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča (člen 47), domnevo nedolžnosti in pravico do obrambe (člen 48), načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni (člen 49) ter pravico, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat (člen 50).

Ta predlog direktive bi z vključitvijo kvalificiranih oblik kaznivega dejanja, obteževalnih in olajševalnih okoliščin, sistema sankcij za pravne osebe in zahteve po preventivnih ukrepih povečal učinkovitost boja proti kaznivim dejanjem tihotapljenja migrantov in zagotovil sorazmeren odziv. S tem bi se povečalo tudi varstvo vseh zadevnih temeljnih pravic zadevnih državljanov tretjih držav.

Določbe, ki uvajajo nova kazniva dejanja ali sankcije ali spreminjajo opredelitev kaznivega dejanja, so bile temeljito analizirane z vidika pravice do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, domneve nedolžnosti in pravice do obrambe, načel zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni ter pravice, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat. Analizirane so bile tudi z vidika spoštovanja svobode zbiranja in združevanja ter pravice do spoštovanja družinskega življenja.

To direktivo bo treba prenesti v nacionalno zakonodajo ob spoštovanju temeljnih pravic. Države članice bi morale zlasti zagotoviti, da se pri nalaganju sankcij spoštujejo načela Listine, vključno s privilegijem zoper samoobtožbo, pravico do molka in prepovedjo dvojnega sojenja ali kaznovanja za isto kaznivo ravnanje. Države članice bi morale tudi zagotoviti, da se spoštujejo procesne pravice osumljenih ali obdolženih oseb v kazenskem postopku, kot so določene v šestih direktivah EU o procesnih pravicah, to je v direktivah 2010/64/EU³³, 2012/13/EU³⁴, 2013/48/EU³⁵, (EU) 2016/343³⁶, (EU) 2016/800³⁷ in (EU) 2016/1919³⁸ Evropskega parlamenta in Sveta.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Ta predlog ima proračunske posledice za Unijo, in sicer zlasti v smislu dodatnih človeških virov, ki jih potrebuje Evropska komisija (4 EPDČ) za zagotovitev podpore državam članicam pri prenosu in pravilnem izvajanju zakonodajnega svežnja, ki vključuje to direktivo in predlog uredbe o okrepitvi policijskega sodelovanja v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem in preiskovanjem tihotapljenja migrantov in trgovine z ljudmi, o okrepitvi Europolove podpore pri preprečevanju teh kaznivih dejanj in boju proti njim.

Te potrebe so podrobneje opredeljene in utemeljene v Prilogi k oceni finančnih posledic zakonodajnega predloga, ki je priložena temu predlogu in predlogu uredbe.

³³ Direktiva 2010/64/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (UL L 280, 26.10.2010, str. 1).

³⁴ Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku (UL L 142, 1.6.2012, str. 1).

³⁵ Direktiva 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL L 294, 6.11.2013, str. 1).

³⁶ Direktiva (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL L 65, 11.3.2016, str. 1).

³⁷ Direktiva (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (UL L 132, 21.5.2016, str. 1).

³⁸ Direktiva (EU) 2016/1919 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o brezplačni pravni pomoči za osumljene in obdolžene osebe v kazenskem postopku ter za zahtevane osebe v postopku na podlagi evropskega naloga za prijetje (UL L 297, 4.11.2016, str. 1).

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

V skladu s tem predlogom direktive morajo države članice najpozneje v enem letu po začetku njene veljavnosti uveljaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z njo, ter Komisiji sporočiti besedilo navedenih predpisov. Ustrezni nacionalni predpisi se morajo izrecno sklicevati na to direktivo.

- **Obrazložitveni dokumenti (za direktive)**

Obrazložitveni dokumenti o prenosu niso potrebni.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Člen 1 – Predmet urejanja: ta določba ureja področje uporabe predlagane direktive, in sicer določa minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij za pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju državljanov tretjih držav v Uniji ter ukrepe za boljše preprečevanje in boj proti takim kaznivim dejanjem.

Člen 2 – Opredelitev pojmov: ta določba vsebuje opredelitve glavnih pojmov, uporabljenih v Direktivi, ki so „državljan tretje države“, „mladoletnik brez spremstva“ in „pravna oseba“.

Člen 3 – Kazniva dejanja: v tej določbi je opredeljeno, da namerna pomoč državljanu tretje države za namen vstopa na ozemlje katere koli države članice, tranzita čez njeno ozemlje ali prebivanja na njem, pomeni kaznivo dejanje, če obstaja dejanska ali obljubljena finančna ali premoženjska korist ali kadar je zelo verjetno, da bo kaznivo dejanje povzročilo hudo telesno poškodbo. Za kaznivo dejanje se šteje tudi škovanje državljanov tretjih držav, na primer prek interneta, k nedovoljenemu vstopu, tranzitu ali prebivanju v Uniji. V predlogu je tudi poudarjeno, da namen direktive ni kriminalizacija državljanov tretjih držav zaradi dejstva, da so predmet tihotapljenja. Poleg tega uvodne izjave pojasnjujejo, da namen te direktive ni inkriminacija zagotavljanja pomoči družinskim članom na eni strani ter humanitarne pomoči ali podpore osnovnim človeškim potrebam, ki se zagotovi državljanom tretjih držav v skladu s pravnimi obveznostmi, na drugi strani.

Člen 4 – Kvalificirane oblike kaznivega dejanja: ta določba opredeljuje kazniva dejanja, povezana z ravnanji s hujšimi posledicami v zvezi s pomočjo pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji, npr. kadar je kaznivo dejanje storjeno v okviru hudodelske združbe, kadar povzroči hudo telesno poškodbo ali ogroža življenje zadevnih državljanov tretjih držav, kadar je storjeno z uporabo hudega nasilja ali kadar so tihotapljeni migranti še posebej ranljivi, vključno z mladoletniki brez spremstva. Pomoč, ki povzroči smrt enega ali več državljanov tretjih držav, je prav tako kvalificirana oblika kaznivega dejanja.

Člen 5 – Napeljevanje, pomoč in poskus: ta določba od držav članic zahteva, da inkriminirajo napeljevanje, pomoč in poskus storitve kaznivih dejanj iz te direktive.

Člen 6 – Kazni za fizične osebe: ta določba določa minimalna pravila o kaznih za kazniva dejanja in kvalificirane oblike kaznivega dejanja, ki so opredeljene v tej direktivi. Države članice bi morale zagotoviti, da se ta kazniva dejanja kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami. Predlagana raven kazni odraža težo kaznivih dejanj: osnovno kaznivo dejanje pomoči bi se moralo kaznovati z najvišjo zaporno kaznijo najmanj treh let; kvalificirane oblike kaznivega dejanja bi se morale kaznovati z najvišjo zaporno kaznijo najmanj desetih let; posebno hude kvalificirane oblike kaznivega dejanja, zlasti tiste, ki povzročijo smrt državljanov tretjih držav, bi bilo treba kaznovati z najvišjo zaporno kaznijo najmanj petnajstih let. Predlagani člen določa tudi dodatne sankcije ali ukrepe, ki bi se lahko naložili obsojenim fizičnim osebam.

Člen 7 – Odgovornost pravnih oseb: ta določba vsebuje obveznosti za zagotovitev odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja iz te direktive, kadar so ta kazniva dejanja storjena v njihovo korist. Določa tudi, da morajo države članice zagotoviti, da so pravne osebe lahko spoznane za odgovorne, če je bilo zaradi neopravljenega nadzora in kontrole storjeno kaznivo dejanje v korist pravne osebe. Poleg tega odgovornost pravne osebe ne bi smela izključevati kazenskih postopkov zoper fizične osebe.

Člen 8 – Sankcije zoper pravne osebe: ta določba določa sankcije, ki se uporabljajo za pravne osebe, ki so vpletene v kazniva dejanja, zajeta v tem predlogu. Takšne sankcije morajo biti sorazmerne s težo kaznivega dejanja. Naložene denarne kazni bi morale znašati od 3 % skupnega prometa na svetovnem trgu za osnovno kaznivo dejanje, do 5 % za kvalificirane oblike kaznivega dejanja in do 6 % za kvalificirano obliko kaznivega dejanja, ki povzroči smrt.

Člen 9 – Obteževalne okoliščine: ta določba določa obteževalne okoliščine, ki jih morajo upoštevati sodni organi pri izrekanju sankcij v zvezi s kaznivimi dejanji, opredeljenimi v tej direktivi.

Člen 10 – Olajševalne okoliščine: ta določba določa olajševalne okoliščine, ki jih morajo upoštevati sodni organi pri izrekanju sankcij v zvezi s kaznivimi dejanji, opredeljenimi v tej direktivi.

Člen 11 – Zastaralni roki za kazniva dejanja: ta določba določa zastaralne roke, da se pristojnim organom omogoči dovolj časa za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, zajetih v tem predlogu, in za razsojanje o njih ter za izvrševanje ustreznih sankcij. Predlog določa minimalno trajanje zastaralnih rokov od sedem (z odstopanjem od pet) do petnajst let, odvisno od teže kaznivega dejanja.

Člen 12 – Pristojnost: ta določba od držav članic zahteva, da vzpostavijo svojo pristojnost za kazniva dejanja, opredeljena v tem predlogu. Vsaka država članica bi morala vzpostaviti svojo pristojnost za kazniva dejanja, ki so delno ali v celoti storjena na njenem ozemlju ali jih je storil državljani ali oseba z običajnim prebivališčem v tej državi članici ali so storjena na ladji ali zrakoplovu, registriranem na njenem ozemlju, ali v korist pravne osebe, ki ima sedež ali posluje na njenem ozemlju. Določba določa tudi, da bi morale države članice vzpostaviti svojo pristojnost za poskuse, če so privedli do smrti zadevnih državljanov tretjih držav.

Člen 13 – Preprečevanje: ta določba od držav članic zahteva, da sprejmejo preventivne ukrepe za zmanjšanje pogostosti kaznivih dejanj, opredeljenih v tej direktivi, na primer s kampanjami obveščanja in ozaveščanja ter izobraževalnimi programi.

Člen 14 – Viri: namen te določbe je zagotoviti, da imajo nacionalni organi, ki odkrivajo, preiskujejo in preganjajo kazniva dejanja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v EU oziroma o njih razsojajo, ustrezno število usposobljenega osebja ter zadostne finančne, tehnične in tehnološke vire, ki jih potrebujejo za učinkovito opravljanje svojih nalog.

Člen 15 – Usposabljanje: v skladu s to določbo morajo države članice zagotoviti specializirano usposabljanje za pristojne organe in njihovo osebje ter poskrbeti, da so za to na voljo zadostna sredstva.

Člen 16 – Preiskovalna orodja: namen te določbe je zagotoviti, da se preiskovalna orodja, ki jih nacionalna zakonodaja določa v zvezi z organiziranim kriminalom ali drugimi hudimi kaznivimi dejanji, lahko uporabijo tudi v primerih pomoči pri nedovoljenih migracijah.

Člen 17: Zbiranje podatkov in statistika: ta določba obravnava potrebo po sistematičnem zbiranju informacij o prizadevanjih za boj proti pomoči pri nedovoljenih migracijah in po

zagotavljanju statističnih podatkov o tem kaznivem dejanju, da se lahko na ravni EU razvije z dokazi podprta politika. Od držav članic zahteva, da zbirajo, objavljajo in Komisiji vsako leto pošljejo ustrezne statistične podatke.

Člen 18: Nadomestitev Direktive Sveta 2002/90/ES in Okvirnega sklepa Sveta 2002/946/PNZ: ta določba nadomešča sedanje določbe na področju inkriminacije pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v zvezi z državami članicami, za katere je ta direktiva zavezujoča.

Člen 19 – Prenos: ta določba določa pogoje za prenos, in sicer morajo države članice direktivo prenesti v nacionalni pravni red v enem letu po začetku njene veljavnosti.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o določitvi minimalnih pravil za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji in boj proti njej ter o nadomestitvi Direktive Sveta 2002/90/ES in Okvirnega sklepa Sveta 2002/946 PNZ**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 83(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Kazniva dejanja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji so kriminalne dejavnosti, ki z namenom kovanja visokih dobičkov ogrožajo človeška življenja in ne spoštujejo človekovega dostojanstva ter spodbujajo temeljne pravice. Te kriminalne dejavnosti prispevajo k nedovoljenim migracijam in s tem spodbujajo cilje Unije na področju upravljanja migracij. So predvsem posledica naraščajočega povpraševanja in visokih dobičkov, ki jih z njimi ustvarijo hudodelske združbe. Preprečevanje teh kaznivih dejanj in boj proti njim sta še naprej prioriteta Unije.
- (2) Direktiva 2002/90/ES³ in Okvirni sklep Sveta 2002/946/PNZ⁴ (v nadaljnjem besedilu: sveženj o pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju) tvorita pravni okvir Unije za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju državljanov tretjih držav. Ta pravni okvir določa skupno opredelitev kaznivih dejanj pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju ter vzpostavlja kazenski okvir za sankcioniranje tovrstnih kaznivih dejanj. Da bi se obravnavali novi trendi in dodatno povečala učinkovitost okvira Unije za preprečevanje teh kaznivih dejanj in boj proti njim, je treba obstoječi pravni okvir posodobiti.
- (3) Evropski svet je v sklepih z dne 9. februarja 2023 potrdil, da je treba okrepiti ukrepe Unije za preprečevanje nedovoljenih migracij in smrtnih žrtev, predvsem z okrepitvijo

¹ UL C , , str. . .

² UL C , , str. . .

³ Direktiva Sveta 2002/90/ES z dne 28. novembra 2002 o opredelitvi pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju (UL L 328, 5.12.2002, str. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/90/oj>).

⁴ Okvirni sklep Sveta 2002/946/PNZ z dne 28. novembra 2002 o krepitvi kazenskega okvirja na področju preprečevanja nujenja pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju (UL L 328, 5.12.2002, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/946/oj).

sodelovanja z državami izvora in tranzita ter z zagotavljanjem tesnejšega sodelovanja med državami članicami ter z Europolom, Frontexom in Eurojustom. Prenovljeni akcijski načrt za boj proti tihotapljenju migrantov (2021–2025) določa odziv politike na tihotapljenje migrantov kot bistveni del celovitega pristopa k migracijam, ki je določen v novem paktu o migracijah in azilu. V navedenem načrtu so določeni ukrepi na štirih prednostnih področjih: okrepitev sodelovanja s partnerskimi državami in mednarodnimi organizacijami, sankcioniranje tihotapcev migrantov in preprečevanje izkoriščanja migrantov, krepitev sodelovanja organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter sodnih organov in podpiranje njihovega dela ter povečanje zbirke znanja.

- (4) Pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju je pojav, ki presega nacionalne okvire, zato bi morali ukrepi, ki se sprejmejo na ravni Unije in nacionalni ravni, odražati njeno mednarodno razsežnost. Ukrepi Unije in nacionalni ukrepi bi zato morali upoštevati mednarodne zaveze Unije in njenih držav članic, med drugim v zvezi s Protokolom proti tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, Mednarodno konvencijo o varstvu človeškega življenja na morju, Mednarodno konvencijo o iskanju in reševanju na morju, Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah ter delo Urada Združenih narodov za droge in kriminal.
- (5) Ob upoštevanju razvoja dejavnosti, katerih namen je pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji, ter pravnih obveznosti Unije in držav članic po mednarodnem pravu bi bilo treba opredelitev kaznivih dejanj v vseh državah članicah še bolj približati, da bi celovito zajemala zadevna ravnanja.
- (6) V skladu z načeloma zakonitosti in sorazmernosti kazenskega prava ter za obravnavanje kriminalnih dejavnosti, ki z namenom kovanja dobička ogrožajo človeška življenja in ne spoštujejo človekovega dostojanstva, je treba za boj proti tem kaznivim ravnanjem natančno in podrobno opredeliti kazniva dejanja. Pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu ali prebivanju v Uniji bi morala biti kaznivo dejanje, če obstaja povezava z dejansko ali obljubljenim finančno ali premoženjsko koristjo. To ravnanje bi bilo prav tako treba opredeliti kot kaznivo dejanje, če je zelo verjetno, da bo državljanom tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, ali kateri koli drugi osebi povzročilo hudo telesno poškodbo, četudi ne vključuje finančne ali premoženjske koristi ali obljube takšne koristi. Da bi osebe, ki državljanke tretjih držav javno, na primer prek interneta, ščuvajo k nedovoljenemu vstopu, tranzitu ali prebivanju v Uniji, odvrnili od takega ravnanja, je treba tako ravnanje opredeliti kot kaznivo dejanje. Zagotavljanje objektivnih informacij ali nasvetov državljanom tretjih držav o pogojih za zakonit vstop in prebivanje v Uniji ter o mednarodni zaščiti se ne bi smelo razumeti kot ščuvanje.
- (7) Primerno je določiti kazensko odgovornost, kadar obstaja povezava s finančno ali premoženjsko koristjo ali kadar je zelo verjetno, da bodo migranti utrpeli hudo telesno poškodbo. Ti zakonski znaki običajno ne bodo izpolnjeni, ko gre za pomoč med družinskimi člani ali zagotavljanje humanitarne pomoči ali za podporo osnovnim človekovim potrebam. Državljanom tretjih držav ne bi smeli postati kazensko odgovorni za to, da so bili predmet takih kaznivih dejanj. Poleg tega namen te direktive ni inkriminacija zagotavljanja pomoči družinskim članom na eni strani ter humanitarne pomoči ali podpore osnovnim človeškim potrebam, ki se zagotovi državljanom tretjih držav v skladu s pravnimi obveznostmi, na drugi strani.

- (8) Učinek pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju sega prek meja države članice nedovoljenega vstopa. Minimalna pravila v zvezi z opredelitvijo kaznivih dejanj bi morala zajemati ravnanja, ki potekajo na ozemlju katere koli države članice, da se državam članicam, ki niso države članice nedovoljenega vstopa, omogoči ukrepanje v zvezi s takimi kaznivimi dejanji, če zadevne države članice vzpostavijo svojo pristojnost za ta kazniva dejanja.
- (9) Razlikovati je treba med kaznivim dejanjem pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji ter kvalificiranimi oblikami kaznivega dejanja, ki posameznikom in družbi povzročajo večjo škodo. Pri višini kazni bi bilo treba upoštevati večjo socialno občutljivost v zvezi z ravnanji, ki imajo težje in bolj škodljive posledice, zato bi bilo treba kvalificirane oblike kaznivega dejanja sankcionirati s strožjimi kazenskimi sankcijami.
- (10) Države članice bi morale to direktivo uporabljati popolnoma v skladu s Konvencijo o statusu beguncev iz leta 1951, kakor je bila spremenjena s Protokolom iz New Yorka iz leta 1967, obveznostmi v zvezi z dostopom do mednarodne zaščite, zlasti načelom nevračanja, in temeljnimi pravicami.
- (11) Kazni za kazniva dejanja bi morale biti učinkovite, odvračilne in sorazmerne. V ta namen bi bilo treba za fizične osebe določiti najnižje ravni najvišje predpisane zaporne kazni. Dodatni ukrepi so pogosto učinkoviti in bi zato morali biti na voljo tudi v kazenskih postopkih. Ob upoštevanju morebitnega tveganja za javni red in javno varnost, ki ga lahko predstavljajo državljani tretjih držav, ki so storili kazniva dejanja iz te direktive, bi bilo treba zanje uporabiti postopek vrnitve v skladu z Direktivo 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁵ ali v skladu z nacionalnim pravom, kadar so države članice uporabile člen 2(2), točka (b), navedene direktive, bodisi po tem, ko so prestali zaporno kazen v državi članici, bodisi za namen prestajanja zaporne kazni ali njenega dela v tretji državi, brez poseganja v ugodnejše določbe, ki se uporabljajo po pravu Unije ali nacionalnem pravu; poleg tega bi bilo treba brez poseganja v ugodnejše določbe, ki se uporabljajo po pravu Unije ali nacionalnem pravu, tem državljanom tretjih držav prepovedati ponovni vstop na ozemlje držav članic za ustrezno obdobje, ki se določi za vsak primer posebej in lahko v najresnejših primerih traja deset let. To ne bi smelo vplivati na diskrecijsko pravico sodnikov ali sodišč v kazenskih postopkih, da v posameznih primerih naložijo ustrezne sankcije.
- (12) Ocena teže kaznivega dejanja bi morala zajemati tudi poskuse storitve kaznivega dejanja, ki ne privedejo do nedovoljenega vstopa v Unijo. Poskuse, ki povzročijo smrt enega ali več državljanov tretjih držav, bi bilo treba sankcionirati s strožjimi kaznimi kot druge vrste poskusov. Določitev minimalnih pravil o najvišji ravni kazni na ravni Unije za take poskuse je upravičena in sorazmerna glede na nadnacionalno razsežnost kaznivega dejanja in dejstvo, da ima poskus storitve kaznivega dejanja, katerega posledica je smrt državljanov tretjih držav, enako težo kot storjeno kaznivo dejanje, ki ima za posledico smrt.
- (13) Kadar tako določa nacionalno pravo, bi morale biti pravne osebe kazensko odgovorne za pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji. Države članice, katerih nacionalno pravo ne določa kazenske odgovornosti pravnih oseb, bi morale zagotoviti, da njihovi sistemi upravnih sankcij zagotavljajo učinkovite, odvračilne in

⁵ Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, 24.12.2008, str. 98, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

sorazmerne vrste in višine sankcij, kot so določene v tej direktivi, da bi se dosegli njeni cilji. Takšne sankcije bi morali spremljati dodatni ukrepi. Upoštevati bi bilo treba finančni položaj pravnih oseb, da se zagotovi odvrtačen učinek naloženih sankcij, pri čemer bi morale kazenske in nekazenske denarne sankcije upoštevati promet, ki ga pravne osebe ustvarijo na svetovnem trgu.

- (14) Učinkovitost naloženih sankcij v praksi bi bilo treba spodbujati z določitvijo obteževalnih okoliščin, ki odražajo težo kaznivega dejanja. Obteževalne okoliščine bi morale vključevati razmere, ki vodijo k drugim nezakonitim dejavnostim, kot so izkoriščanje, vključno s spolnim izkoriščanjem, instrumentalizacija, odvzem osebnih dokumentov in vpletenost v nezakonito zaposlovanje.
- (15) Približevanje in učinkovitost naloženih ravni sankcij v praksi bi bilo treba spodbujati tudi s skupnimi olajševalnimi okoliščinami, ki odražajo prispevek fizičnih ali pravnih oseb, ki so storile kaznivo dejanje iz te direktive in sodelujejo s pristojnimi nacionalnimi organi pri preiskovanju ali odkrivanju takega kaznivega dejanja.
- (16) Države članice bi morale določiti pravila o zastaralnih rokih, ki bi jim omogočali učinkovit boj proti kaznivim dejanjem iz te direktive, brez poseganja v nacionalna pravila, ki ne določajo zastaralnih rokov za preiskavo, pregon in izvrševanje.
- (17) Za boj proti pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji je izjemno pomembno zagotoviti učinkovit odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in predmetov, ki so bili uporabljeni za storitev kaznivih dejanj, vključno z na primer čolni, motorji ter drugimi sestavnimi deli čolnov in vozil. V ta namen bi bilo treba v celoti izkoristiti obstoječe instrumente o začasnem zavarovanju in odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, ter predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, kot je Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta⁶.
- (18) Ob upoštevanju čezmejne narave kaznivih dejanj iz te direktive, mobilnosti storilcev nezakonitih ravnanj in možnosti čezmejnih preiskav je treba določiti pravila o vzpostavitvi pristojnosti držav članic za učinkovit boj proti takemu ravnanju. Nedovoljeni tranzit ali prebivanje, ki v celoti ali delno poteka na ozemlju posamezne države članice, bi moralo tej državi članici, ki ni država članica prvega nedovoljenega vstopa, omogočiti, da vzpostavi svojo pristojnost. Teža in čezmejna narava kaznivih dejanj iz te direktive zahtevata, da se pristojnost vzpostavi ne le za fizične osebe, ki so državljani zadevne države članice, temveč tudi za državljane tretjih držav z običajnim prebivališčem na njenem ozemlju. Pristojnost za pravne osebe bi morala biti vzpostavljena, kadar imajo pravne osebe sedež v zadevni državi članici ali v zvezi s katero koli poslovno dejavnostjo, ki se v celoti ali delno opravlja na ozemlju te države članice. Iz istih razlogov bi morala država članica vzpostaviti svojo pristojnost za kazniva dejanja, storjena na zrakoplovih ali ladjah, ki so v njej registrirani oziroma ki plujejo pod njeno zastavo. Države članice, vključno s tistimi, ki niso države članice prvega nedovoljenega vstopa, bi morale vzpostaviti svojo pristojnost v zvezi s kaznivimi dejanji iz te direktive, kadar ta privedejo do vstopa, tranzita ali prebivanja

⁶ Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL L 127, 29.4.2014, str. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

državljanov tretjih držav, ki so predmet takega kaznivega dejanja, v zadevni državi članici.

- (19) Kadar se državljanu tretje države zagotovi pomoč z namenom vstopa na ozemlje države članice, lahko zadevne države članice vzpostavijo svojo pristojnost tudi v zvezi s poskusom pomoči, čeprav državljan tretje države ni vstopil na njihovo ozemlje. Države članice bi morale vzpostaviti svojo pristojnost vsaj v zvezi s poskusom storitve kaznivega dejanja, ki je povzročil smrt državljana tretje države.
- (20) Kadar kaznivo dejanje spada v pristojnost več kot ene države članice, bi morale zadevne države članice skupaj določiti, katera država članica je najprimernejša za pregon. Kadar se pristojni organi zadevnih držav članic po sodelovanju ali neposrednem posvetovanju na podlagi Okvirnega sklepa Sveta 2009/948/PNZ⁷ odločijo, da bodo s prenosom kazenskega postopka le-tega centralizirali v eni sami državi članici, bi bilo treba za tak prenos uporabiti Uredbo (EU) .../... [*predlagana uredba o prenosu postopkov v kazenskih zadevah*]⁸. V ta namen bi bilo treba ustrezno upoštevati relevantna merila iz člena 5 navedene uredbe. Prednost in teža takih meril bi morala temeljiti na dejstvih in vsebini vsake posamezne zadeve.
- (21) Za boj proti pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji bi bilo treba uporabljati mehanizme kazenskega pravosodja in preventivne mehanizme. Preprečevanje kaznivih dejanj iz te direktive bi moralo ublažiti potrebo po odzivu kazenskega pravosodja in imeti širše koristi pri zmanjševanju kriminala. Takšni ukrepi bi morali biti namenjeni ozaveščanju javnosti in vključevati kampanje obveščanja javnosti ter raziskovalne in izobraževalne programe. Te bi bilo treba izvajati v sodelovanju z drugimi državami članicami, ustreznimi agencijami Unije in tretjimi državami.
- (22) Nacionalni organi, ki odkrivajo, preiskujejo in preganjajo kazniva dejanja iz te direktive ali o njih razsojajo, ne morejo učinkovito preprečevati in kaznovati teh kaznivih dejanj brez zadostnih virov in izvršilnih pooblastil. Zlasti pomanjkanje virov lahko organom prepreči sprejetje ukrepov ali omeji njihove ukrepe izvrševanja, zaradi česar se kršitelji izognejo odgovornosti ali pa se jim naložijo kazni, ki ne ustrezajo teži kaznivega dejanja. Zato bi bilo treba določiti minimalna merila glede virov in izvršilnih pooblastil.
- (23) Učinkovito delovanje verige izvrševanja je odvisno od vrste strokovnih znanj in spretnosti. Zaradi kompleksnosti izzivov, ki jih predstavlja pomoč pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji, ter narave takih kaznivih dejanj so potrebni multidisciplinarni pristop, visoka raven pravnega znanja, tehničnega strokovnega znanja in finančne podpore ter visoka raven usposabljanja in specializacije v vseh ustreznih pristojnih organih. Države članice bi morale zagotoviti usposabljanje, ki je primerno nalogam tistih, ki odkrivajo, preiskujejo in preganjajo kazniva dejanja v zvezi s pomočjo pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji oziroma o njih razsojajo.
- (24) Za zagotovitev uspešnega izvrševanja bi morale države članice dati na voljo učinkovita orodja za preiskovanje kaznivih dejanj iz te direktive, kot so orodja, ki so vključena v njihovo nacionalno pravo za boj proti organiziranemu kriminalu ali

⁷ Okvirni sklep Sveta 2009/948/PNZ z dne 30. novembra 2009 o preprečevanju in reševanju sporov o izvajanju pristojnosti v kazenskih postopkih (UL L 328, 15.12.2009, str. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

⁸ COM(2023) 185 final.

drugim hudim kaznivim dejanjem, kar na primer vključuje prestrežanje komunikacij, tajno opazovanje oziroma sledenje, vključno z elektronskim nadzorom, spremljanje bančnih računov in druga orodja za finančne preiskave. Ta orodja bi bilo treba uporabljati v skladu z načelom sorazmernosti in ob polnem spoštovanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. V skladu z nacionalnim pravom bi morala biti uporaba teh preiskovalnih orodij upravičena z naravo in resnostjo preiskovanih kaznivih dejanj. Pravico do varstva osebnih podatkov bi bilo treba spoštovati.

- (25) Za spletne vsebine, ki so zakonski znak kaznivih dejanj iz te direktive ali ki ta kazniva dejanja spodbujajo, zlasti kadar gre za zagotavljanje pomoči pri nedovoljenemu vstopu, tranzitu in prebivanju v EU ali ščuvanje k temu prek interneta, bodo veljali ukrepi v zvezi z nezakonitimi vsebinami na podlagi Uredbe (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta⁹.
- (26) Za učinkovito obravnavo pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji morajo pristojni organi v državah članicah zbirati točne, dosledne in primerljive podatke o obsegu in trendih glede kaznivih dejanj iz te direktive ter o prizadevanjih za boj proti njim in njihovih rezultatih. Države članice bi morale zbirati ustrezne statistične podatke o takih kaznivih dejanjih in jih sporočati Komisiji. Komisija bi morala redno ocenjevati in objavljati rezultate na podlagi podatkov, ki jih posredujejo države članice. Države članice bi morale tudi redno zbirati in razširjati statistične podatke in informacije o uporabi te direktive, da se omogoči spremljanje njenega izvajanja. Statistični podatki in informacije bi morali biti primerljivi med državami članicami in zbrani na podlagi skupnih minimalnih standardov.
- (27) Ker cilja te direktive, in sicer določitev minimalnih pravil za preprečevanje pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju v Uniji ter boj proti njej, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in se torej zaradi obsega in učinka ukrepa lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za uresničitev navedenega cilja.
- (28) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti spoštovanje in varstvo človekovega dostojanstva, pravico do osebne celovitosti, prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, pravico do svobode in varnosti, pravice otroka, svobodo združevanja, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča, načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni ter prepoved ponovnega sojenja o isti stvari.
- (29) Namen te direktive je spremeniti in razširiti določbe Direktive 2002/90/ES in Okvirnega sklepa 2002/946/PNZ. Ker so potrebne obsežne spremembe, bi morala biti zaradi večje jasnosti Direktiva 2002/90/ES in Okvirni sklep 2002/946/PNZ v celoti nadomeščena za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča.
- (30) Ta direktiva ne posega v uporabo Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰ ter sporazuma o izstopu med EU in Združenim kraljestvom¹¹.

⁹ Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

¹⁰ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki

- (31) Irska sodeluje pri tej direktivi v skladu s členom 5(1) Protokola št. 19 o schengenskem pravnem redu, vključenem v okvir Evropske unije, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, in členom 6(2) Sklepa Sveta 2002/192/ES¹².
- (32) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v tej državi ne uporablja. Ker ta direktiva nadgrajuje schengenski pravni red, se Danska v skladu s členom 4 navedenega protokola v šestih mesecih od dne, ko Svet sprejme to direktivo, odloči, ali jo bo prenesla v svoje nacionalno pravo.
- (33) Ta direktiva za Islandijo in Norveško predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Sporazuma med Svetom Evropske unije in Republiko Islandijo ter Kraljevino Norveško o pridružitvi obeh k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda¹³, ki spadajo na področje iz člena 1, točka A, Sklepa Sveta 1999/437/ES¹⁴.
- (34) Ta direktiva za Švico predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Sporazuma med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda¹⁵, ki spadajo na področje iz člena 1, točka A, Sklepa Sveta 1999/437/ES v povezavi s členom 3 Sklepa Sveta 2008/146/ES¹⁶.
- (35) Ta direktiva za Lihtenštajn predstavlja razvoj določb schengenskega pravnega reda v smislu Protokola med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo, Švicarsko konfederacijo in Kneževino Lihtenštajn o pristopu Kneževine Lihtenštajn k Sporazumu med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega

spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

¹¹ Sporazum o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (2019/C 384 I/01) (UL C 384I, 12.11.2019, str. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019(3)/oj)).

¹² Sklep Sveta 2002/192/ES z dne 28. februarja 2002 o prošnji Irske, da sodeluje pri izvajanju nekaterih določb schengenskega pravnega reda (UL L 64, 7.3.2002, str. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

¹³ UL L 176, 10.7.1999, str. 36, ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

¹⁴ Sklep Sveta 1999/437/ES z dne 17. maja 1999 o nekaterih izvedbenih predpisih za uporabo Sporazuma, sklenjenega med Svetom Evropske unije in Republiko Islandijo ter Kraljevino Norveško, v zvezi s pridružitvijo teh dveh držav k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda (UL L 176, 10.7.1999, str. 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

¹⁵ UL L 53, 27.2.2008, str. 52.

¹⁶ Sklep Sveta 2011/350/EU z dne 7. marca 2011 o sklenitvi Protokola med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo, Švicarsko konfederacijo in Kneževino Lihtenštajn o pristopu Kneževine Lihtenštajn k Sporazumu med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda, v zvezi z odpravo kontrol na notranjih mejah in prostim gibanjem oseb, v imenu Evropske unije (UL L 160, 18.6.2011, str. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

reda¹⁷, ki spadajo na področje iz člena 1, točka A, Sklepa Sveta 1999/437/ES v povezavi s členom 3 Sklepa Sveta 2011/350/EU¹⁸.

- (36) Ta direktiva za Ciper, Bolgarijo in Romunijo predstavlja akt, ki temelji na schengenskem pravnem redu oziroma je z njim kako drugače povezan v smislu člena 3(1) Akta o pristopu iz leta 2003 in člena 4(1) Akta o pristopu iz leta 2005 –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja

Ta direktiva določa minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij na področju pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in prebivanju državljanov tretjih držav ter ukrepe za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj in boj proti njim.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „državljan tretje države“ pomeni katero koli osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 20(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije in ni oseba, ki ima pravico do prostega gibanja po pravu Unije, kakor je opredeljena v členu 2, točka 5, Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁹;
2. „mladoletnik brez spremstva“ pomeni državljana tretje države, mlajšega od 18 let, ki prispe na ozemlje države članice brez spremstva odrasle osebe, ki je zanj odgovorna po zakonu ali v skladu s prakso zadevne države članice, vse dokler taka oseba dejansko ne prevzame skrbi zanj, vključno z mladoletnikom, ki ostane brez spremstva, potem ko je vstopil na ozemlje držav članic;
3. „pravna oseba“ pomeni kateri koli pravni subjekt, ki ima tak status v skladu z veljavnim nacionalnim pravom, z izjemo držav ali javnih organov, ki izvršujejo javna pooblastila, ter javnih mednarodnih organizacij.

Člen 3

Kazniva dejanja

1. Države članice zagotovijo, da namerno zagotavljanje pomoči državljanu tretje države za namen vstopa na ozemlje katere koli države članice, tranzita čez njeno ozemlje ali prebivanja na njem, ki je v nasprotju z upoštevnim pravom Unije ali zakonodajo

¹⁷ UL L 160, 18.6.2011, str. 21.

¹⁸ Sklep Sveta 2011/350/EU z dne 7. marca 2011 o sklenitvi Protokola med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo, Švicarsko konfederacijo in Kneževino Lihtenštajn o pristopu Kneževine Lihtenštajn k Sporazumu med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o pridružitvi Švicarske konfederacije k izvajanju, uporabi in razvoju schengenskega pravnega reda, v zvezi z odpravo kontrol na notranjih mejah in prostim gibanjem oseb, v imenu Evropske unije (UL L 160, 18.6.2011, str. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁹ Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L 077, 23.3.2016, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj>).

zadevne države članice o vstopu, tranzitu in prebivanju državljanov tretjih držav, pomeni kaznivo dejanje, kadar:

(a) oseba, ki tako ravna, neposredno ali posredno zahteva, prejme ali sprejme finančno ali premoženjsko korist ali obljubo zanjo ali tako ravnanje izvede za pridobitev take koristi ali

(b) obstaja velika verjetnost povzročitve hude telesne poškodbe.

2. Države članice zagotovijo, da ščuvanje državljanov tretje države k vstopu na ozemlje katere koli države članice, tranzitu čez njeno ozemlje ali prebivanju na njem, ki je v nasprotju z upoštevnim pravom Unije ali zakonodajo zadevne države članice o vstopu, tranzitu in prebivanju državljanov tretjih držav, pomeni kaznivo dejanje.

Člen 4

Kvalificirane oblike kaznivega dejanja

Države članice zagotovijo, da ravnanje iz člena 3 pomeni kvalificirano obliko kaznivega dejanja v naslednjih primerih:

(a) kaznivo dejanje je bilo storjeno v okviru hudodelske združbe v smislu Okvirnega sklepa Sveta 2008/841/PNZ²⁰;

(b) s kaznivim dejanjem je bila državljanom tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, namerno ali iz hude malomarnosti povzročena huda telesna poškodba ali je bilo ogroženo njihovo življenje;

(c) kaznivo dejanje je bilo storjeno z uporabo hudega nasilja;

(d) državljani tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, so bili še posebej ranljivi, kar vključuje mladoletnike brez spremstva;

(e) s kaznivim dejanjem je bila povzročena smrt državljanov tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja.

Člen 5

Napeljevanje, pomoč in poskus

Države članice zagotovijo, da se napeljevanje, pomoč in poskus storitve katerega koli kaznivega dejanja iz člena 3(1) in člena 4 kaznujejo kot kazniva dejanja.

Člen 6

Kazni za fizične osebe

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kazniva dejanja iz členov 3, 4 in 5 kaznujejo z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kazenskimi sankcijami.
2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kazniva dejanja iz člena 3 kaznujejo z najvišjo predpisano kaznijo najmanj treh let zapora.

²⁰ Okvirni Sklep Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu (UL L 300, 11.11.2008, str. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kazniva dejanja iz člena 4, točke (a) do (d), kaznujejo z najvišjo predpisano kaznijo najmanj desetih let zapor.
4. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kazniva dejanja iz člena 4, točka (e), vključno s poskusi storitve kaznivega dejanja iz navedene določbe, kaznujejo z najvišjo predpisano kaznijo najmanj petnajstih let zapor.
5. Poleg kazenskih sankcij, naloženih v skladu z odstavki 1 do 4, države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da lahko pristojni organ fizičnim osebam, ki so bile obsojene storitve enega od kaznivih dejanj iz členov 3, 4 in 5, naloži kazenske ali nekazenske sankcije ali ukrepe, vključno z:
 - (a) odvzemom dovoljenj ali pooblastil za opravljanje dejavnosti, ki so privedle do storitve kaznivega dejanja, ali prepovedjo opravljanja, neposredno ali prek posrednika, poklicne dejavnosti, pri izvajanju katere je bilo storjeno kaznivo dejanje;
 - (b) vrnitvijo po izvršitvi kazni v državi članici ali za namen prestajanja naložene kazni ali njenega dela v tretji državi vrnitve, brez poseganja v ugodnejše določbe, ki se lahko uporabljajo po pravu Unije ali nacionalnem pravu;
 - (c) prepovedjo vstopa in prebivanja na ozemlju držav članic za ustrezno obdobje največ 10 let, brez poseganja v ugodnejše določbe, ki se lahko uporabljajo po pravu Unije ali nacionalnem pravu;
 - (d) izključitvijo iz dostopa do javnih sredstev, kar vključuje postopke javnega naročanja, nepovratna sredstva in koncesije;
 - (e) denarnimi kaznimi;
 - (f) začasnim zavarovanjem in odvzemom premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, v skladu z Direktivo 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta²¹.

Člen 7

Odgovornost pravnih oseb

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so pravne osebe lahko spoznane za odgovorne za kazniva dejanja iz členov 3, 4 in 5, ki jih v njihovo korist stori katera koli oseba, ki deluje bodisi samostojno bodisi kot del organa pravne osebe in ki ima v pravni osebi vodilni položaj, in sicer na podlagi:
 - (a) pooblastila za zastopanje pravne osebe;
 - (b) pristojnosti za sprejemanje odločitev v imenu pravne osebe;
 - (c) pooblastila za opravljanje nadzora v pravni osebi.
2. Države članice sprejmejo tudi potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da je pravna oseba lahko spoznana za odgovorno, če oseba iz odstavka 1 ni opravila nadzora ali

²¹ Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL L 127, 29.4.2014, str. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

kontrole, kar je omogočilo, da je v korist navedene pravne osebe njej podrejena oseba storila kazniva dejanja iz členov 3, 4 in 5.

3. Odgovornost pravne osebe na podlagi odstavkov 1 in 2 ne izključuje kazenskih postopkov proti fizičnim osebam, ki so storilci, napeljevalci ali sotorilci pri kaznivih dejanjih iz členov 3, 4 in 5.

Člen 8

Sankcije zoper pravne osebe

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se pravna oseba, ki je odgovorna v skladu s členom 7, kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi sankcijami.
2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da lahko sankcije ali ukrepi za pravne osebe, ki so v skladu s členom 7 odgovorne za kazniva dejanja iz členov 3, 4 in 5, vključujejo:
 - (a) kazenske ali nekazenske denarne sankcije;
 - (b) izključitev iz upravičenosti do javnih ugodnosti, pomoči ali subvencij;
 - (c) začasno ali trajno izključitev iz dostopa do javnih sredstev, kar vključuje postopke javnega naročanja, nepovratna sredstva in koncesije;
 - (d) začasno ali stalno prepoved opravljanja poslovnih dejavnosti;
 - (e) uvedbo sodnega nadzora;
 - (f) prenehanje pravne osebe na podlagi sodne odločbe;
 - (g) začasno ali trajno zaprtje poslovnih subjektov, ki so bili uporabljeni za storitev kaznivega dejanja;
 - (h) odvzem dovoljenj in pooblastil za opravljanje dejavnosti, ki so privedle do storitve kaznivega dejanja;
 - (i) začasno zavarovanje in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, v skladu z Direktivo 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta²².
3. Višina kazenskih ali nekazenskih denarnih sankcij je sorazmerna s težo ravnanja ter individualnimi, finančnimi in drugimi okoliščinami zadevne pravne osebe. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da najvišja raven takih denarnih sankcij ni nižja od:
 - (a) 3 % skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom, v katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali v poslovnem letu pred sprejetjem odločitve o denarni sankciji za kazniva dejanja iz člena 3;

²²

Direktiva 2014/42/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o začasnem zavarovanju in odvzemu predmetov, ki so bili uporabljeni za kazniva dejanja, in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, v Evropski uniji (UL L 127, 29.4.2014, str. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

- (b) 5 % skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom, v katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali v poslovnem letu pred sprejetjem odločitve o denarni sankciji za kazniva dejanja iz člena 4, točke (a) do (d);
 - (c) 6 % skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom, v katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali v poslovnem letu pred sprejetjem odločitve o denarni sankciji za kazniva dejanja iz člena 4, točka (e).
4. Pri določanju kazenskih ali nekazenskih denarnih sankcij na podlagi odstavka 3 lahko države članice določijo pravila za primere, ko zneska denarne sankcije ni mogoče določiti na podlagi skupnega prometa pravne osebe na svetovnem trgu v poslovnem letu pred letom, v katerem je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali v poslovnem letu pred sprejetjem odločitve o denarni sankciji.

Člen 9

Obteževalne okoliščine

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3, 4 in 5 za obteževalne okoliščine lahko štejejo naslednje okoliščine:

- (a) kaznivo dejanje je storil javni uslužbenec pri opravljanju svojih nalog;
- (b) kaznivo dejanje je vključevalo nezakonito zaposlovanje državljanov tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, ali je privedlo do takega zaposlovanja, kot je navedeno v Direktivi 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta²³;
- (c) storilec kaznivega dejanja je bil predhodno pravnomočno obsojen za istovrstna kazniva dejanja na podlagi členov 3, 4 ali 5;
- (d) kaznivo dejanje je vključevalo izkoriščanje ali instrumentalizacijo državljanov tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, ali je do tega privedlo;
- (e) državljanom tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, so bili odvzeti osebni ali potovalni dokumenti;
- (f) storilec je ob storitvi kaznivega dejanja nosil strelno orožje.

Člen 10

Olajševalne okoliščine

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se lahko v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3, 4 in 5 za olajševalno okoliščino šteje, da storilec pristojnim organom zagotovi informacije, ki jih sicer ne bi mogli pridobiti, in jim tako pomaga:

- (a) identificirati druge storilce ali jih privedi pred sodišče ali
- (b) poiskati dokaze.

²³ Direktiva 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30.6.2009, str. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>).

Člen 11

Zastaralni roki za kazniva dejanja

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi določijo zastaralni rok, ki v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3, 4 in 5 po njihovi storitvi omogoča dovolj časa za preiskavo, pregon, sojenje in sprejetje sodne odločbe, da se navedena kazniva dejanja učinkovito obravnavajo.
2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da se omogočijo preiskava, pregon, sojenje in sprejetje sodne odločbe:
 - (a) za kazniva dejanja iz člena 3 najmanj sedem let od storitve kaznivega dejanja,
 - (b) za kazniva dejanja iz člena 4, točke (a) do (d), najmanj deset let od storitve kaznivega dejanja,
 - (c) za kazniva dejanja iz člena 4, točka (e), vključno s poskusi storitve kaznivega dejanja iz člena (4), točka (e), najmanj petnajst let od storitve kaznivega dejanja,
3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo izvršitev:
 - (a) zaporne kazni v primeru kaznivega dejanja, izrečene na podlagi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje iz člena 3, najmanj sedem let od datuma pravnomočne obsodbe.
 - (b) zaporne kazni v primeru kaznivega dejanja, izrečene na podlagi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje iz člena 4, točke (a) do (d), najmanj deset let od datuma pravnomočne obsodbe;
 - (c) zaporne kazni v primeru kaznivega dejanja, izrečene na podlagi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje iz člena 4, točka (e), vključno s poskusi storitve kaznivega dejanja iz člena 4, točka (e), najmanj petnajst let od datuma pravnomočne obsodbe.
4. Z odstopanjem od odstavkov 2 in 3 lahko države članice določijo krajši zastaralni rok, če se zastaranje lahko v primeru določenih dejanj pretrga ali zadrži. Ta rok ne sme biti krajši od:
 - (a) petih let za kazniva dejanja iz člena 3;
 - (b) osmih let za kazniva dejanja iz člena 4, točke (a) do (d);
 - (c) desetih let za kazniva dejanja iz člena 4, točka (e), vključno s poskusi storitve kaznivega dejanja iz člena 4, točka (e).

Člen 12

Pristojnost

1. Vsaka država članica vzpostavi svojo pristojnost za kazniva dejanja iz členov 3, 4 in 5, kadar:
 - (a) je kaznivo dejanje v celoti ali deloma storjeno na njenem ozemlju;
 - (b) kaznivo dejanje stori njen državljan ali državljan tretje države, ki ima običajno prebivališče na njenem ozemlju;
 - (c) je kaznivo dejanje storjeno v korist pravne osebe
 - (i) s sedežem na njenem ozemlju;

(ii) v zvezi s katero koli poslovno dejavnostjo, ki se v celoti ali delno opravlja na njenem ozemlju;

(d) je kaznivo dejanje storjeno na zrakoplovu ali ladji, ki je registriran v tej državi oziroma ki pluje pod njeno zastavo;

(e) kaznivo dejanje privede do vstopa, tranzita ali prebivanja državljanov tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, na ozemlju te države članice.

2. Države članice vzpostavijo svojo pristojnost za poskuse storitve kaznivega dejanja iz člena 4, točka (e), kadar bi tako ravnanje pomenilo kaznivo dejanje, za katero bi bila v skladu z odstavkom 1 vzpostavljena pristojnost.

3. Vsaka država članica za pregon kaznivih dejanj iz členov 3, 4 in 5, storjenih zunaj njenega ozemlja, sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zagotovi, da za njeno pristojnost ne velja nobeden od naslednjih pogojev:

(a) dejanja se obravnavajo kot kazniva dejanja v kraju, kjer so bila izvedena;

(b) pregon se lahko začne šele po posredovanju informacij iz države, v kateri je bilo kaznivo dejanje storjeno.

4. Kadar kaznivo dejanje iz členov 3, 4 in 5 spada v pristojnost več kot ene države članice, te države članice skupaj določijo, katera država članica bo vodila kazenski postopek. Kadar je to ustrezno in v skladu s členom 12 Okvirnega sklepa 2009/948/PNZ, se zadeva predloži Eurojustu.

Člen 13

Preprečevanje

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so kampanje obveščanja in ozaveščanja ter raziskovalni in izobraževalni programi, namenjeni ozaveščanju javnosti in zmanjšanju pogostosti kaznivih dejanj iz členov 3, 4 in 5.

2. Države članice po potrebi sprejmejo potrebne ukrepe za izvajanje dejavnosti iz odstavka 1 v sodelovanju z drugimi državami članicami, ustreznimi agencijami Unije in tretjimi državami.

Člen 14

Viri

Države članice zagotovijo, da nacionalni organi, ki so pristojni za odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj iz členov 3, 4 in 5 ali o njih razsojajo, razpolagajo z zadostnim številom usposobljenega osebja ter zadostnimi finančnimi, tehničnimi in tehnološkimi viri, ki so potrebni za učinkovito opravljanje njihovih nalog, povezanih z izvajanjem te direktive.

Člen 15

Usposabljanje

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so za osebje organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, sodno osebje in osebje organov, zadolženih za kazenske preiskave in postopke v zvezi s kaznivimi dejanji iz členov 3, 4 in 5, na voljo zadostna sredstva za specializirano usposabljanje in da se to usposabljanje izvaja v rednih časovnih presledkih.

2. Brez poseganja v neodvisnost sodstva države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se sodnikom, tožilcem, osebju organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, sodnemu osebju ter osebju pristojnih organov, ki sodeluje v kazenskih postopkih in preiskavah, zagotavlja redno specializirano usposabljanje v zvezi s cilji te direktive.

Člen 16

Preiskovalna orodja

Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da so za preiskovanje ali pregon kaznivih dejanj iz členov 3, 4 in 5 na voljo učinkovita in sorazmerna preiskovalna orodja. Ta orodja po potrebi vključujejo posebna preiskovalna orodja, kot so tista, ki se uporabljajo v boju proti organiziranemu kriminalu ali drugim hudim kaznivim dejanjem.

Člen 17

Zbiranje podatkov in statistika

1. Države članice zbirajo statistične podatke, ki jih razčlenijo po vrsti kaznivega dejanja iz členov 3, 4 in 5.
2. Statistični podatki iz odstavka 1 vključujejo vsaj naslednje:
 - (a) število državljanov tretjih držav, ki so bili predmet zadevnega kaznivega dejanja, razčlenjeno po državljanstvu, spolu in starosti (otroci/odrasli);
 - (b) povprečno trajanje kazenskih preiskav;
 - (c) število fizičnih oseb, ki so bile kazensko preganjane zaradi kaznivih dejanj iz te direktive, razčlenjeno po spolu in državljanstvu;
 - (d) število pravnih oseb, ki so bile kazensko preganjane zaradi kaznivih dejanj iz te direktive, razčlenjeno glede na sedež;
 - (e) število odločitev tožilstva, razčlenjeno po vrsti odločitve (o začetku kazenskega pregona ali o tem, da se kazenski pregon ne začne);
 - (f) število pravnomočnih sodnih odločb, razčlenjeno po vrsti odločbe (obsodba, oprostitev, zavrnitev ali zavrženje, vključno z izvensodnimi poravnami);
 - (g) število fizičnih oseb, ki so bile obsojene za kazniva dejanja iz te direktive, razčlenjeno po spolu in državljanstvu;
 - (h) število fizičnih oseb, ki so jim bile naložene kazni, razčlenjeno po vrsti in višini kazni (zaporna kazen, denarna kazen, drugo), spolu in državljanstvu;
 - (i) število pravnih oseb, ki so bile obsojene za kazniva dejanja iz te direktive in sankcionirane;
 - (j) število sankcioniranih pravnih oseb, razčlenjeno glede na sedež in vrsto sankcije (denarna kazen, drugo);
 - (k) povprečno trajanje sodnih postopkov na prvi in drugi stopnji ter kasacijskih postopkov.
3. Države članice vsako leto do 1. julija v strojno berljivi in razčlenjeni obliki objavijo statistične podatke iz odstavka 2 za preteklo leto ter jih posredujejo Komisiji.

Člen 18

Nadomestitev Direktive 2002/90/ES in Okvirnega sklepa 2002/946/PNZ

1. Direktiva 2002/90/ES in Okvirni sklep 2002/946/PNZ se nadomestita za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, brez poseganja v obveznosti teh držav članic glede roka za prenos navedenih instrumentov v nacionalno pravo.
2. Za države članice, za katere je ta direktiva zavezujoča, se sklicevanje na Direktivo 2002/90/ES in Okvirni sklep 2002/946/PNZ šteje za sklicevanje na to direktivo.

Člen 19

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do [eno leto po začetku veljavnosti te direktive]. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.
2. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
3. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 20

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 21

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik